

Муаллиф: Имом Ғазолий
Таржимон: Абу Закария ал-Маданий

Ҳизбуттаги Ҳизбуттаги Ҳизбуттаги Ҳизбуттаги

Эй севикли болам [насиҳатлар]

1-насиҳат

Эй азиз ва севикли болам, Аллоҳ умрингни узоқ қилсин,
маҳбубларининг йўлига йўлласин! Билгилки, насиҳат рисолат
маъдени Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва салламдан ёзиб олинади.
Агар сенга ул маъдиндан насиҳат келган бўлса, менинг насиҳатимга
не ҳожат? Агар келмаган бўлса, ўтган шунча йиллик талаби илмда
нимани ҳосил қилдинг?!

2-насиҳат

«Банданинг ўзига фойдасиз (мо ло яъний) нарсалар билан машғул
бўлиши Аллоҳ таолонинг ундан юз ўғирганининг аломати. Кишининг
умридан бир соати унинг яратилишидан бўлган ғоядан бошқасига
сарф бўлиб қолган бўлса, у қаттиқ ҳасрат-надомат чекишга ҳақлидир.
Кимнинг ёши қирқдан ўтган бўлса-ю унинг яхшиликлари
ёмонликларига ғолиб келмаган бўлса, дўзахга тайёрланаверсин!»

Мана шу насиҳат аҳли илмларга кифоя қиласиди.

[Инсоннинг яратилишидан кўзланган ғоя Аллоҳга ибодат қилиш.]

3-насиҳат

Насиҳат қилиш осон, уни қабул қилиш қийин. Чунки у нафс-ҳавосига эргашиб юрган одамларга аччикдир, ҳолбуки, шаръян қайтариленган ишлар уларнинг қалбларига ёқимлидир. Хусусан, расмий равишдаги талабалар ва нафснинг фазилати ва дунё маноқибларини ўрганиш билан машғул бўлиб турганлар қуруқ илмни ўрганиш шу дунёда уни муваффақиятга етказади ва дунё машаққатларидан қутқаради, менинг амал қилишга ҳожатим йўқ, деб ўйлайдилар. Субҳаналлоҳ! Бу ғирт фалсафачиларнинг эътиқоди-ку! Мана бу ғўр, илмни ўрганиб унга амал қилмаслик унга каттароқ ҳужжат бўлишини билмаяпти.

Пайғамбар - соллаллоҳу алайҳи ва саллам - айтиб қўйганлар: «Қиёмат кунида энг қаттиқ азобланувчи, Аллоҳ унга илмини манфаатли қилмаган олимдир».

Жунайд раҳимахуллоҳ ҳақида ривоят қилинади; уни вафотидан кейин тушда кўрилибди. Ундан сўралибди: Эй Абул Қосим нима гап? У дебди: мақтовлар кетди, ҳурмат-эҳтиромлар тугади, бизга фақат тун қўйнида қилинган бир неча ракъатчалар фойда берди, холос.

4-насиҳат

Эй болам, амалларда ночор, гўзал «аҳволлар»дан холи бўлмагин. Куруқ илм кўлингдан тутмаслигини билгин. Бунинг мисоли, ўнта ҳиндий қиличи ва бошқа аслаҳалари бор одам яйловда кетаяпди, ўзи паҳлавон, жанг усулларига моҳир. Тўсатдан унга баҳайбат, кўрқинчли шер ҳамла қилиб қолди. Нима деб ўйлайсан? Унинг қуроллари ўз-ўзидан у уларни ишлатмаса ҳам уни шердан ҳимоя қиласдими? У қуролларини ишлатсагина қуроллар уни ҳимоя қилиши маълум. Худди шунинг каби агар бир одам юз мингта илмий масалани ўқиб ўрганса-ю уларга амал қилмаса, масалалар унга фойда бермайди.

Яна бир мисол, бетоб, иситмаси кўтарилиган, сафроси қўзиган одамни саканжабин ва кашкоб (дорилари) билан даволанади. Буларни истеъмол қилмаса тузалмайди.

«Ҳалво деган билан оғиз чучимас», деб бежиз айтмаганлар.

Юз йил илм ўқи, мингта китоб жамла, амалинг бўлмаса Аллоҳнинг раҳматига лойиқ бўлмайсан. «Инсон учун саъй-ҳаракат қилган нарсасигина бўлур» (Нажм: 39). «Ким Раббига рўбарў келмоқчи бўлса, солиҳ амал қилсин...» (Каҳф: 110). «... улар касб қилган нарсалари туфайли...» (Тавба: 82). «Иймон келтирган ва солиҳ амаллар қилганлар учун Фирдавс жаннати манзил бўлур. Улар у ерларда абадий қолжаклар ва ундан бошқасига кўчишини истамаслар» (Каҳф: 107, 108). «... фақат ким тавба қилса, иймон келтирса ва солиҳ амал қилса...» (Фурқон: 70).

Мана бу ҳадисга нима дейсан: «Ислом беш асосга қурилган; Аллоҳдан бошқа барҳақ илоҳ йўқ ва Муҳаммад Аллоҳнинг элчиси, деб гувоҳлик бериш, намозни тўла-тўқис бажариш, закотни бериш, Рамазон рўзасини тутиш ва қодир бўлган одамга Байтуллоҳни ҳаж-зиёрат қилиш». Муттафақун алайҳи.

Иймон; тил билан сўзлаш, қалб билан тасдиқлаш ва дин арконларига амал қилиш (ёки аъзолар билан амал қилиш). Амалларнинг далиллари сон-саноқсизdir. Банда Аллоҳнинг жаннатига Унинг фазли-карами билан етишсада, бу Аллоҳнинг тоат-ибодатига тайёр бўлганидан кейингина бўлади. Чунки, Аллоҳнинг раҳмати муҳсинлар-чиройли амал қилувчиларга яқиндир. Қуруқ иймон билан ҳам етишади-ку, дейиладиган бўлса, айтмиз: Ҳа, тўғри. Бироқ етишгунча қанча улкан довонлардан ошади?

У довонлардан энг биринчиси иймон довони. У одам иймона тортаб кўйилишидан омонда бўладими ёки йўқ! Агар иймондан мосуво бўлиб етадиган бўлса, зиёнкор бўлиши муқаррар.

Ҳасан Басрий дедилар: Аллоҳ таоло қиёмат куни бандаларига: «Эй бандаларим, жаннатимга менинг раҳматим билан киринглар, уни амалларингиз билан тақсимлаб олинглар» — дейди.

5-насиҳат

Эй бола, амал қилмас экансан ҳаргиз ажр олмайсан. Ҳикоя қилишларича, Бану Исроиллик бир одам Аллоҳга етмиш йил ибодат қилиби. Аллоҳ таоло бу одамнинг кимлигини фаришталарга билдириб кўймоқчи бўлиб, унга бир фариштани юбориби ва унга; у қилган ибодатлари билан жаннатга киришга лойиқ эмас эканини билдириб кўйишни буюриби. Обидга бу хабар етгач деди: Биз ибодат учун яратилганмиз, демак, биз унга ибодат қиласкерамиз. Фаришта қайтиб бориб деди: Ё Илоҳи, сен у айтган сўзларни билувчироқсан. Аллоҳ таоло деди: «У бизга ибодат қилишдан юз ўғирмадими, биз ҳам Ўз карамимиз билан ундан юз ўғирмаймиз. Эй фаришталарим гувоҳ бўлинглар, мен уни мағфират қилдим».

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар: «Хисобга тортилишларингиздан олдин ўзларингизни ҳисоб-китоб қилинглар, тарозига кўйилишларингиздан олдин амалларингизни тарозига солинглар». (Бу асар Умар розияллоҳу анҳуга мавқуф ҳолда ривоят қилинган.) Алий розияллоҳу анҳу деди: «Ҳаракат қилмасдан етишаман деб ўйлаган одам, орзу қилувчидир. Ҳаракат қилиш билан етишаман деб ўйлаган одам беҳожатдир». Ҳасан Басрий раҳимаҳуллоҳ деди: «Амал қилмасдан жаннатга киришни исташ гуноҳлардан биридир».

Яна деди: «»Ҳаққа» етишишнинг аломати амални тарк қилиш эмас, амалига эътибор қилишни тарк қилишдир».

Пайғамбар - соллаллоҳу алайҳи ва саллам - дедилар: «Ақлли одам ўз нафсини Раббининг динига бўйсундирган ва ўлимдан кейин учун амал қилган кишидир. Аҳмоқ эса нафсини ҳавосига эргаштирган ва Аллоҳдан яхшиликларни орзу қилган одамдир». Термизий ва Ибн Можа ривоятиИймон келтирган ва солиҳ амаллар қилганлар учун Фирдавс жаннати манзил бўлур. Улар у ерларда абадий қолжаклар ва ундан бошқасига кўчишни истамасларИймон келтирган ва солиҳ амаллар қилганлар учун Фирдавс жаннати манзил бўлур. Улар у ерларда абадий қолжаклар ва ундан бошқасига кўчишни истамаслар